

59 הוּו עֵיילי ביה חד וְחד לְחֻדְיָה – היו נכנסים אליו כל אחד מהם
 60 לחד, ולא מְתַקֵּן – ואף על פי כן לא היו ניוזקים. אָמְרִי לְהוּ רַבְנָן,
 61 לֹא מְסַתְפִּיתוּ – וכי אינכם יראים שמא תינוקו. אָמְרִי לְהוּ רבי אמי
 62 ורבי אסי, אֲנִן קְפֻלָּה גְמִירִינָן – לנו יש מסורת שקיבלנו מרבותינו
 63 כיצד לנהוג בבית הכסא, ואנו טומאים עליה שלא נינוק. קְפֻלָּה דְבֵית
 64 הַכֶּסֶא, צְנִיעוּתָא וּשְׁתִּיקוּתָא – המסורת שקיבלנו בענין הנהגת בית
 65 הכסא, להיות צנוע ולשתוק שם, ולכן אנו נכנסים לבית הכסא כל
 66 אחד לבדו משום צניעות, שלא יהיה האחד רואה את פירועו של
 67 חבירו, וכדי שלא נבוא לשוחח זה עם זה. וכן קְפֻלָּה דִּיסוּרֵי – מסורת
 68 מרבותינו כיצד לנהוג כשבאים על האדם יסורים, שְׁתִּיקוּתָא וּמְבַעֵי
 69 רַחֲמֵי – שלא לבעט ביסורים הבאים עליו אלא לקבלם בשתיקה,
 70 ולבקש רחמים מהקב"ה שיסירם מעליו.
 71 במעשה זה מבואר שבדרך כלל אין השדים מוזיקים בבית הכסא אלא
 72 למי שנכנס לשם לבדו. הגמרא מביאה שני מעשים, מהם נלמדות
 73 כמה עצות לדבר זה. המעשה האחד: אָבִי, מְרַבֵּיא לִיה [אִמִּיה] –
 74 אָמְרָא לְמִיעֵל כְּתִירָה לְבֵית הַכֶּסֶא – אמו של אביי היתה מגדלת
 75 בשבילו שה ומלמדת אותו שילך עמו תמיד, כדי שיכנס איתו לבית
 76 הכסא ולא יכנס לשם אביי לבדו.
 77 שואלת הגמרא: וְלְרַבֵּיא לִיה גְרָא – ותגדל לו אמו גדי לצורך
 78 זה, מדוע גידלה לו שה. משיבה הגמרא: שְׁעִיר בְּשַׁעֲרֵי מִיחֻלָּה,
 79 כלומר, השד של בית הכסא צורתו כשעיר עזים, ושמו יתחלף השד
 80 באותו שעיר ולך עם אביי לבית הכסא, ויסבור אביי שהוא השעיר
 81 שנתנה לו אמו.
 82 המעשה השני: רַבָּא, מְקַמֵּי דְהוּי רִישָׁא – לפני שנעשה ראש ישיבה,
 83 כשהיה יוצא ליפנות בבית הכסא שהיה לו מאחורי כותלי ביתו,
 84 מְקַרְקְשָׁא לִיה בַּת רַב הַסְרָא אֲמַנּוּזָא בְּלֻקְנָא – היתה בת רב חסדא
 85 אשתו של רבא נותנת אגוז בתוך ספל של נחושת ומקשקשת בו, לפי
 86 שהשמעת הקול מבריחה את הנחשים ואת המזיקים, ורבא היה נפנה
 87 כנגדה מעבר לכותל מבחוץ. אבל בְּתַר דְמֻלְּךָ – לאחר שנעשה ראש
 88 ישיבה, והיה צריך שמירה יתירה מפני המזיקים, כיון שהם מתקנאים
 89 בתלמידי חכמים יותר מבשאר בני אדם, עֲבָדָא לִיה בְּוִתְהָ וּמְנַחָא
 90 לִיה דָּא אֲרִישִׁיָה – עשתה לו חלון כנגד המקום שנפנה בו מאחורי
 91 הבית, והיתה מוציאה את ידה מתוך הבית דרך החלון ומניחתה על
 92 ראשו לשומרו בעת שנפנה שם.
 93 דין הנפנה במקום שיש אנשים נוספים: אָמְרַ עוּלָא, הנצרך ליפנות
 94 ויש עמו אדם נוסף, אַחֲרֵי הַגְדָר נִפְתָּח מִדְּוִי וְאִינוּ צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק
 95 כלום, כיון שהגדר מפסיקה ביניהם ואין חבירו רואהו. ואף על פי
 96 שחבירו ישמע אם יפית. וּבְכַקְעָה שהיא מקום שדות ואין לו מקום
 97 להסתתר שם, מותר ליפנות כשמתרחק בָּל זְמַן שְׁמַתְעַמְשׁ – [מפיתח]
 98 וְאִין חֲבֵרוֹ שׁוֹמֵעַ. אבל אינו צריך להתרחק באופן שחבירו גם לא
 99 יראהו. היינו כיש איסור ליפנות דווקא כשחבירו רואהו וגם שומע
 100 הפתחו, אבל כשרואה ואינו שומע, או כששומע ואינו רואה, מותר.
 101 דעה החולקת: אִיסִי בַר נַתָּן מְתַנֵּי הֵכִי, אַחֲרֵי הַגְדָר שֶׁאֵין חֲבֵרוֹ
 102 רואהו, מותר ליפנות דווקא בָּל זְמַן שְׁמַתְרַחֵק בְּשִׁיעוֹר שְׁמַתְעַמְשׁ
 103 – [מפיתח] וְאִין חֲבֵרוֹ שׁוֹמֵעַ. וּבְכַקְעָה מותר ליפנות דווקא בָּל זְמַן
 104 שְׁאִין חֲבֵרוֹ רֹאֶהוּ, שכשהוא במרחק כזה גם לא ישמע אם יפית.
 105 היינו שיש איסור ליפנות בין בראיה בלבד ובין בשומע בלבד.
 106 מקשה הגמרא על איסי בר נתן: מִיִּתְרִיבֵי, שנינו בטהרות (פ"ב מ"א) לגבי
 107 שומרי טהרות, ששומרים על השמן שבבית הבד מפני הפועלים עמי
 108 הארץ שלא יגעו בו ויטמאוהו, שאם הוצרכו השומרים ליפנות,
 109 יוצֵאֵין מִסְתַּח בֵּית הַבַּד וְנִפְתָּח לְאַחֲרֵי הַגְדָר הַסְמוּכָה לַפֶּתַח, וְהָן
 110 מְהוּרִין – והשמן נשאר בחוקת טהרה, שאין שומרים שמו באותו
 111 הזמן נכנס עם הארץ ונגע בו. הרי שמותרים ליפנות אחרי הגדר אף
 112 שהנמצאים שם יכולים לשמוע אם יפיתו, שלא כדברי איסי בר נתן.
 113 מתרצת הגמרא: לדעת איסי בר נתן, בְּשִׁמִּירַת הַמְתַּרְוֹת הַקְּלוֹ חֲכָמִים
 114 על השומרים שלא יתרחקו יותר, כיון שצריכים לשומרן. אבל שאר
 115 אדם צריך להתרחק עד שלא ישמע חבירו אם יפית.
 116 חזרת הגמרא ומקשה על איסי בר נתן: תָּא שְׁמַע, שנינו בספא של

1 תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, פַּעַם אַחַת נִכְנַסְתִּי אַחַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְבֵית
 2 הַכֶּסֶא בארץ יהודה, וְלִמְדַתִּי מִמֶּנּוּ שְׁלֹשָׁה דְבָרִים כִּשְׁהִסְתַּכְלַתִּי
 3 כִּיצַד הוּא נִפְנָה. לְמַדַּתִּי שְׁאִין נִפְנִין בארץ יהודה אפילו בזמן הזה
 4 באופן שפירועו מכוון בין מוֹרָח וּמַעֲרַב, אֲלָא כשפירועו מכוון בין
 5 צְפוֹן וְדָרוֹם, וְלִמְדַתִּי שְׁאִין נִפְרָעִין – אין מגלים את הגוף בעורו
 6 מִעוּמָד אֲלָא כשהוא כבר מְיוֹשָׁב, כדי שלא יראה בשרו שלא
 7 לצורך, וְלִמְדַתִּי שְׁאִין מִקְנָחִין אַחַר שֶׁעָשָׂה צָרְכּוֹ בְּיַד יָמִין אֲלָא בְּיַד
 8 שְׂמָאל. אָמַר לִיה בֶּן עֲזַאי לְרַבִּי עֲקִיבָא, וְכִי עַד כָּאֵן – [כל כך] הַעוֹתָ
 9 פְּנִיךָ בְּרַבְּךָ הִסְתַּכַּלְתָּ כֹּל אֵלּוּ. אָמַר לִיה רַבִּי עֲקִיבָא, הִלְכּוֹת בֵּית
 10 הַכֶּסֶא תוֹרָה הִיא, וְלִלְמוֹד אֲנִי צָרִיךְ.
 11 ברייתא נוספת באותו ענין: תַּנְיָא, בֶּן עֲזַאי אָמַר, פַּעַם אַחַת נִכְנַסְתִּי
 12 אַחַר רַבִּי עֲקִיבָא לְבֵית הַכֶּסֶא, וְלִמְדַתִּי מִמֶּנּוּ שְׁלֹשָׁה דְבָרִים.
 13 לְמַדַּתִּי שְׁאִין נִפְנִין בין מוֹרָח וּמַעֲרַב אֲלָא בין צְפוֹן וְדָרוֹם, וְלִמְדַתִּי
 14 שְׁאִין נִפְרָעִין מִעוּמָד אֲלָא מְיוֹשָׁב, וְלִמְדַתִּי שְׁאִין מִקְנָחִין בְּיָמִין
 15 אֲלָא בְּשְׂמָאל. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, עַד כָּאֵן הַעוֹתָ פְּנִיךָ בְּרַבְּךָ. אָמַר
 16 לוֹ בֶּן עֲזַאי, תוֹרָה הִיא, וְלִלְמוֹד אֲנִי צָרִיךְ.
 17 הגמרא מביאה מעשה בתלמיד נוסף שנכנס אחר רבו למקום של
 18 צניעות כדי ללמוד ממעשיו: רַב כְּהָנָא עַל גְּנָא תוֹתִיבָה פְּרוּרִיָה דְרַב
 19 – רב כהנא נכנס ושכב תחת מיטתו של רב, ושְׁמַעִיָה דִּישָׁח וְשָׁחַק
 20 וְעָשָׂה צָרְכּוֹ – שמע שדיבר רב שיחה בטלה עם אשתו רצח עמה
 21 כדי לרצותה לתשמיש, ושימש מיטתו. אָמַר לִיה – אמר רב כהנא
 22 לרב, דְּמֵי פוּמִיָה דְאַבָּא בְּרַלָא שְׁרִיף תְּכִשְׁלָא – פיו של אבא דומה
 23 כאדם רעב שלא גמע תבשיל מעולם. כלומר, נוהג אתה קלות ראש
 24 כזו לתאותר עד שאתה נראה כאילו מעולם לא שימשת מיטתך.
 25 אָמַר לִיה רַב לרב כהנא, כְּהָנָא, הַכָּא אַתָּה, פּוֹק – צא החוצה, דְלָאוּ
 26 אוֹרְחָ אֲרִיעָא – כיון שאין זו דרך ארץ להיות כאן בשעה כזו. אָמַר לוֹ
 27 רב כהנא, הִלְכּוֹת תְּשַׁמֵּשׁ תוֹרָה הִיא, וְלִלְמוֹד אֲנִי צָרִיךְ.
 28 הגמרא חזרת לדון בדברי הברייתות שאין לקנח בימין אלא בשמאל.
 29 מבררת הגמרא: מִפְּנֵי מָה אֵין מִקְנָחִין בְּיָמִין אֲלָא בְּשְׂמָאל.
 30 הגמרא מביאה ארבע דעות בטעם הדבר: אָמַר רַבָּא, הטעם שאין
 31 מקנחים בימין, מִפְּנֵי שְׁתֵּהוּתוֹרָה נִתְּנָה בְּיָמִין שֶׁל הַקְּבָדָה, שְׁפָאֵמַר
 32 (דברים לג א) 'מִיָּמִינוּ אֵשׁ דֶּת לְמוֹ', היינו שהתורה [הנקראת 'אש דת']
 33 ניתנה לנו מימינו של הקב"ה. הרי שיד ימין חשובה יותר, לפיכך אין
 34 לעשות בה דבר מגונה. רַבָּה בַר בַּר כְּהָנָא אָמַר, הטעם שאין מקנחים
 35 בימין, מִפְּנֵי שְׁהִיא קְרוּבָה לְפָה – רגילים להושיטה לפה, לפיכך
 36 צריך שתהיה נקיה ביותר. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ אָמַר, הטעם שאין
 37 מקנחים בימין, מִפְּנֵי שְׁקוּשֵׁר בַּה אֵת הַתְּפִילִין עַל יְדוֹ הַשְּׂנִיָה, לפיכך
 38 אין ראוי לבוותרו. וְרַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק אָמַר, הטעם שאין מקנחים
 39 בימין, מִפְּנֵי שְׁמַרְאָה בַּה מַעְמֵי תוֹרָה – מפני שנהגו כשעולה אדם
 40 לקרוא בתורה או להפטיר בבגאי, שנומד חבירו אצלו לסייעו ומוליק
 41 ידו הימנית באויר לפי צורת הגבהת הקול ומנגינת טעמי המקרא,
 42 לפיכך אין לעשות ביד זו דבר מגונה.
 43 ומביאה הגמרא שגם התנאים נחלקו בענין זה: כְּתַנְיָא. רַבִּי אֵילֵעִזֵּר
 44 אָמַר, הטעם שאין מקנחים בימין, מִפְּנֵי שְׁאוּבָל בַּה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
 45 אָמַר, מִפְּנֵי שְׁבוֹתָב בַּה ספרי תורה תפלין ומזוותר. רַבִּי עֲקִיבָא
 46 אָמַר, מִפְּנֵי שְׁמַרְאָה בַּה מַעְמֵי תוֹרָה.
 47 עוד בענין צניעות בבית הכסא: אָמַר רַבִּי תַנְחוּם בַר חֲנִילָא, כָּל
 48 הַצְּנוּעַ בְּבֵית הַכֶּסֶא, נִצּוֹל מוֹשְׁלָשָׁה דְבָרִים, הֵם, מִן הַנְּחָשִׁים וּמִן
 49 הַעֲקָרְבִים וּמִן הַמְּיוֹקִין – [השדים]. שכל אלו דרכם להיות בבית
 50 הכסא ולהזיק לכל הנכנס לשם, אבל כשהוא צנוע בבית הכסא הרי
 51 כל תנועותיו בנחת ובשתיקה ואין הנחשים והעקרבים שמים ליבם
 52 אליו, וגם השדים חסים עליו מפני מעלת הצניעות שאם רואים בו.
 53 וְיֹשֵׁב מְיוֹשָׁבִים שְׁהִמְתַּנְּהוּ בְּצִנְעוּת עַל בֵּית הַכֶּסֶא, אֵא חֲלוּמֵתוּ
 54 מְיוֹשָׁבִים עָלָיו, לפי שאין המזיקים מבהילים אותו בשנתו.
 55 הגמרא מביאה מעשה בענין זה: הָהוּא בֵּית הַכֶּסֶא דְהוּו בְּמַרְבְּרָא –
 56 מעשה בבית כסא אחד שהיה בעיר טבריה, בִּי הוּו עֵיילי בִּיה בִּי תְרִי
 57 אִפִּילוּ בְּיָמָא מְתַקֵּן – שכאשר היו נכנסים אליו אפילו שני אנשים
 58 יחדיו, ואפילו בשעות היום, היו ניוזקים. אולם רַבִּי אֲמִי וְרַבִּי אֲסִי

1 אותה משנה (ש), **כמה ירחקו ויהיו מהוירין** – כמה מותר לשומרים
2 להתרחק וישאר השמן בחזקת טהרה, **כדי שיהיה רואהו** – רק באופן
3 שיכול השומר לראות את עם הארץ אם יגע בשמן. וכיון שאין
4 השומר יכול להתרחק יותר, על כרחך אם נצרך ליפנות ואין שם גדר
5 מותר לו ליפנות על פני השדה אף על פי שהנמצאים מחוץ לבית הבר
6 יכולים לראותו, שלא כדברי איסי בר נתן. מתרצת הגמרא: לדעת
7 איסי בר נתן, **שאני אוכלי מהירות דאקילו בהו רבנן** – שונה הוא
8 הדין בשמירת מאכלים טהורים, שהקלו חכמים על השומרים שלא
9 יתרחקו יותר כיון שצריכים לשומרם. אבל שאר אדם צריך להתרחק
10 עד שלא יהיה חבירו רואהו.

11 תירוצ נוסף: **רב אשי אמר**, אין קושיא על איסי בר נתן מהסיפא של
12 המשנה ההיא בטהרות, משום שיש לבאר, **מאי לכל זמן שאין חברו**
13 **רואה דקאמר איסי בר נתן**, היינו כל זמן שאין חברו רואה את
14 **פרעו** – גילוי גופו, **אכל לדידהו חזי ליה** – אבל הוא רואה את
15 חברו, מפני שאת שאר גופו אינו צריך להסתיר מעיני חבירו ויכולים
16 לראות זה את זה. ועל פי זה יש לבאר את כוונת המשנה, שהשומרים
17 מתרחקים עד שהנמצאים בבית הבר לא יוכלו לראות את פירועם,
18 אבל עדיין יכולים להביט משם אל בית הבר ולהמשיך בשמירתם.

19 הגמרא מביאה מעשה בענין מעלת הצניעות בבית הכסא: **ההוא**
20 **ספדנא דנחית קמיה דרב נחמן** – מעשה בספדן שירד להספיד את
21 הנפטר בפניו של רב נחמן, **ואמר בהספדו האי צנוע באורחותיו**
22 **הנה. אמר ליה רב נחמן, את עילת פהדיה לבית הכסא וידעת אי**
23 **צנוע אי לא** – וכי אתה נכנסת עמו לבית הכסא ונודע לך אם היה
24 צנוע או לא. וכיון שלא נודע לך אם היה צנוע בבית הכסא, אי אפשר
25 לך לומר עליו שהיה צנוע בדרכיו, **דתניא, אין קורין צנוע אלא**
26 **למי שצנוע בבית הכסא.**

27 שואלת הגמרא: **ורב נחמן, מאי נפקא ליה מיניה** – מה איכפת לו
28 אם דברי הספדן נכונים או לא. משיבה הגמרא: **משום דתניא, בשם**
29 **שנפרעין בבית דין של מעלה מן המתים כאשר מספרים עליהם**
30 **בהספדם מעשים טובים שלא היו בהם, לפי שדבר זה מוכיר את**
31 **עוונותיהם, כך נפרעין מן הספדנין האומרים דברים אלו, וכן**
32 **נפרעים מן העונין אחריהן** – מכל העונים אמן אחר המספיד וניכר
33 בזה שהם מודים בדבר. לפיכך הקפיד רב נחמן שלא להודות בדבריו
34 של אותו ספדן, כדי שלא יענש על כך.

35 הגמרא מביאה ברייתא בענין הצניעות בבית הכסא לנפנה בלילה:
36 **תנו רבנן, איהו צנוע, זה הנפנה בלילה במקום שנפנה ביום.**
37 בפשטות כוונת הברייתא שהנפנה בלילה, אף על פי שאי אפשר
38 לראותו בחשיכה, צריך להתרחק עד המקום שהיה הולך ליפנות שם
39 ביום כדי שלא יראוהו. לפיכך מקשה הגמרא: **איני** – האם כך הוא
40 הדין, **והאמר רב יהודה אמר רב, לעולם ינהיגו** (ירגילו) **אדם את**
41 **עצמו ליפנות שחרית וערבית** – פעם אחת קודם אור היום ופעם
42 נוספת לאחר רדת הלילה, **כדי שלא יצטרך לנקביו באמצע היום**

43 **ויהא צריך להתרחק מביתו וללכת ליפנות בשדה.** ומוכח שבלילה
44 מותר ליפנות במקום שאסור ביום. ותו – ועוד קושיא, **הרי רבא**
45 **ביממא הנה אויל עד מיל** – ביום היה הולך עד מרחק של מיל מביתו
46 כדי ליפנות, **ובליליא אמר ליה לשמעיה, פנו לי דוכתא ברחוקה**
47 **דמתא** – ואילו בלילה היה אמר למשמעיו, הכינו לי מקום פנוי מבני
48 אדם ברחוב העיר ואלך ליפנות שם. **וכן אמר ליה רבי זירא**
49 **לשמעיה, חזי מאן דאיכא אחורי בית חבריא** – ראה מי נמצא
50 מאחורי בית החברים, **דבעינא למפני** – מפני שמבקש אני ליפנות שם
51 וצריך שיהיה המקום פנוי מאנשים. והלא ברחוב העיר ומאחורי בית
52 החברים אי אפשר ליפנות ביום מפני שיראוהו, ואף על פי כן הלכו
53 רבא ורבי זירא ליפנות שם בלילה, שלא כמבואר בברייתא.

54 מתרצת הגמרא: **לא תימא שכוונת הברייתא שיפנה בלילה במקום**
55 **שנפנה ביום, אלא אימא שכוונתה כדרך שנפנה ביום, היינו שלא**
56 **יגלה גופו עד שישב, ולא יגלה אלא טפח מאחוריו וטפחיים מלפניו,**
57 **כדרך שהוא עושה כשהוא נפנה ביום.** אף שבלילה אי אפשר לראותו
58 בחשיכה.

59 תירוצ נוסף על הסתירה שבין דברי הברייתא לבין דברי רב: **רב אשי**
60 **אמר, אפילו תימא שכוונת הברייתא במקום שנפנה ביום, לא**
61 **נצרכה אלא לקרן זוית** – לא הוצרכה הברייתא לומר זאת אלא
62 להשמיענו שהנפנה בלילה, אף שהוא בחשיכה, אם יש שם קרן זוית
63 צריך ללכת ליפנות שם, כדרך הנפנים ביום שצריכים ללכת לקרן
64 זוית להסתתר, ולא יפנה במקום פתוח.

65 הגמרא חוזרת אל דברי רב, ומביאה ראייה לדבריו: **גופא, אמר רב**
66 **יהודה אמר רב, לעולם ינהיג אדם את עצמו ליפנות שחרית**
67 **וערבית, כדי שלא יצטרך לנקביו באמצע היום ויהא צריך**
68 **להתרחק. תניא נמי הכי, בן עזאי אומר, השכם וצא** – קום קודם
69 אור הבוקר וצא ליפנות, **הערב וצא** – חכה עד שירד הלילה וצא שוב
70 ליפנות, **כדי שלא תתרחק.**

71 הגמרא מביאה את המשך הברייתא ובו דין נוסף בענין עשיית צרכיו:
72 **משמש תחילה בפי הטבעת על ידי אבן קטנה או קיסם, אם יש לך**
73 **צורך לפתוח את הנקב כדי להקל על היציאה, ואחר כך שב. ואל**
74 **תשב תחילה ואחר כך תמשמש, מפני שכל הישב ואחר כך**
75 **תמשמש, אפילו עושין בשפים באספמיה שהיא ארץ רחוקה, כאין**
76 **עליו ומזיקים לו.**

77 מבררת הגמרא: **ואי אנשי ויתבי** – ואם שכח וישב תחילה **ואחר כך**
78 **משמש, מאי תקנתיה** – מה יעשה לתקנתו להינצל מן הבשפים.
79 משיבה הגמרא: **כי קאי לימא הכי** – כשיקום לאחר עשיית צרכיו
80 יאמר כך, **לא לי לא לי** – לא תוכלו לי, לא תוכלו לי, **לא תחים**
81 **ולא תחתים** – לא הכישוף הנקרא 'תחים' ולא הכישוף הנקרא
82 'תחתים', **לא הני ולא מהני** – לא כולם ולא מקצתם, **לא חרשי**
83 **דחרשא ולא חרשי דחרשתא** – לא כישופי המכשפים ולא כישופי
84 המכשפות. ועל ידי לחש זה ינצל מהם.

58 גיפוח הבטן, וסילון החוץ - קילוח מי רגלים שנעקר לצאת ולא יצא,
59 מביא את האדם לידי ירקון - חולי שבו הפנים מוריקות.
60 הגמרא מביאה מעשה בענין כניסה לבית הכסא כשיש שם אדם: רבי
61 אלעזר על לבית הכסא וישב שם לעשות צרכיו, אתא ההוא
62 (פרכאה) [רומאה], דחקיה - בא לשם רומאי אחד, דחף את רבי
63 אלעזר וישב במקומו. קם רבי אלעזר ויפק - ויצא החוצה. אתא
64 דרקונא שמטיה לברכשיה - בא נחש ושטם את החלחולת של
65 הרומאי חוץ לגופו, ונהרג. קרי עליה רבי אלעזר את מה שמבשר
66 הנביא לישראל (ישעיה מג ד) ואני אהבתיה ואמתן אדם תחתיה' וגו',
67 היינו שכאשר ישראל מכעיסים לפני הקב"ה, מתוך אהבתו אותם
68 הוא שופך חמתו על הגוים תחתם, ויש לדרוש פסוק זה בפרט על בני
69 אדום, אל תקרי זאתן אדם תחתך, אלא זאתן אדם תחתך. וכן
70 היה באותו רומאי שנהרג במקומו של רבי אלעזר.
71 הגמרא מביאה מעשה בענין צניעות בבית הכסא: כאשר רדף שאול
72 אחר דוד כדי להרגו נכנס שאול להפנות במערה שבה התחבא דוד,
73 ואמרו לו אנשיו שיהרוג את שאול, והוא לא הרגו אלא כרת את כנף
74 מעילו, ואחר שיצא שאול יצא דוד אחריו ואמר לו (שמואל א' כד ז)
75 'ואמר להרגך ותחס עליך' - הייתי יכול להרגך וחסתי עליך. שואלת
76 הגמרא: וכי היה לו לרוד לומר 'ואמר', 'ואמרת' מיפעי ליה - היה
77 צריך לומר, וכן קשה מדוע אמר 'ותחס', 'וחסתי' מיפעי ליה - היה
78 צריך לומר.
79 משיבה הגמרא: אמר רבי אלעזר, כך אמר לו דוד לשאול, מן
80 התורה מן הריגה אתה, שהרי רדף אותה, שאתה מבקש להרגני,
81 והתורה אמרה הבא להרגך השכם להרגו, ורשאי אני להרגך, אלא
82 צניעות שהיתה בך היא חסה עליך שלא אהרוג אותך.
83 הגמרא מבארת מהי הצניעות שהיתה בשאול: ומאי היא הצניעות
84 שהיתה בו, דכתיב שם בענין כניסת שאול להפנות במערה (שם כד א),
85 'ויבא אל גדרות הצאן על הדרך ושם מערה, ויבא שאול להספד
86 את רגליו', ותנא בברייתא בביאור הפסוק, שנכנס שאול גדר לפניו
87 מן גדר ומערה לפניו ממערה כדי להסך את רגליו, ומחמת שהיה
88 צנוע כל כך לא הרגו דוד. ועוד צניעות היתה בשאול, שנאמר (שם)
89 'להסך את רגליו', אמר רבי אלעזר מלמד שסכף על עצמו בבגדו
90 בסופה.
91 הגמרא דורשת פסוק נוסף שנאמר באותו ענין: 'ויקם דוד ויברת את
92 בנה המעיל אשר לשאול בלטה' (שם כד ד), אמר רבי יוסי ברבי חנינא,
93 כל המבכה את הנפדים סוף שאינו נהנה מהם, שנאמר (מלכים א' א)
94 'והמלך דוד זקן בא כימים ויכסוהו בפגגרים ולא יחס לו',
95 שמכיון שביזה את בגדי שאול לא נהנה מהבגדים בסוף ימיו.
96 הגמרא דורשת פסוק נוסף שנאמר בענין רדיפת שאול אחר דוד: דוד
97 אמר לשאול (שמואל א' כו טו), 'אם ה' הסיף בי ירח מנחה' - אם ה'
98 הוא שהסית אותך שתשא אותי, יקבל את תפילתי להשיב חמתך
99 ממני. אמר רבי אלעזר, אמר ליה הקדוש ברוך הוא לְדוד, מסית
100 קרית לי, לכך הרי אני מכשיף בך רב שאפילו תינקות של בית
101 רבן יודעים אותו, דכתיב (שמות ל יב) 'כי תשא את ראש בני ישראל
102 לפקודיהם ונתנו איש כפר נפשו' וגו', שאין למנות את ישראל
103 אלא על ידי שיתנו כל אחד מחצית השקל, וימנו את השקלים לידע
104 מניינם כדי שלא תהיה בהם מגיפה. מיד אחר שהניחו הקב"ה ביד
105 המסית, ויעמוד ששון על ישראל ויסת את דויד למנות את ישראל'
106 (דברי הימים א' כא א), וכתוב (שמואל ב' כד א) 'ויסת את דוד בהם לאמר
107 לך מנה את ישראל', ובינו דמניניהו לא שקל מינייהו כופר -
108 וכשמנה אותם לא לקח מהם כופר, ולכך באה עליהם המגיפה,
109 דכתיב (שם כו טו) 'ויתן ה' דבר בישראל מהפקר ועד עת מועד'.
110 הגמרא מבארת מהו 'עת מועד' שנאמר בפסוק. שואלת הגמרא: מאי
111 - מהו 'עת מועד' שבו פסקה המגיפה. משיבה הגמרא: אמר שמואל
112 סבא התניהו - [חנתו] דרבי חנינא משמיהו - [משמו] דרבי חנינא,
113 שהיתה המגיפה משעת שהיטת התמיד בבוקר, עד שעת וירקתו -
114 זריקת דמו על המזבה, וזה כוונת הפסוק 'מהבוקר', דהיינו משעת

1 ברייתא נוספת של בן עזאי, בענייני שמירת בריאות הגוף: תניא, מן
2 עזאי אומר, על כל משקב שכב, חוץ מן הקרקע, מפני שהשכיבה
3 על הקרקע כשאין מחצלת או מצע חוצץ מתחתיו, רעה היא לאדם.
4 וכן על כל מושב שבו, חוץ מן הקורה, שמה תיפול ממנה ותינוק.
5 מימרא של שמואל בענין שמירת הבריאות: אמר שמואל, שינה
6 בעמוד השחר מועילה לגוף באסתמא לפרולא - כמו שמועיל ציפוי
7 של ברזל חזק על הברזל החלש כדי לחזקו. וכן יציאה לנקביו בעמוד
8 השחר, מועילה לגוף באסתמא לפרולא.
9 עזת שאמר בר קפרא בענין שמירת הבריאות ועוד: בר קפרא הנה
10 מוצן מילי ברקרי - היה מוכר עצות טובות תמורת דינרים. עצה
11 אחת היה אומר, עד דכפנת, אכול - בעודך רעב, אכול, ואל
12 תתמהמה עד שתעבור ממך תאוות האכילה, כי אז אין המאכל
13 מועיל. עצה שניה, עד דצחית, שתי - בעודך צמא, שתה, ואל
14 תתמהמה עד שתעבור ממך תאוות השתייה. עצה שלישית, עד
15 דרתחא קרדך, שפוד - משל הוא, בעוד קדירתך רותחת, שפוך את
16 התבשיל מתוכה אל הקערה, ואל תתמהמה עד שתתקרר. וכונתו
17 לומר, כשתרגיש צורך ליפנות, אל תשהה את הרעי בגוף אלא תפנה
18 מיד. ועצה רביעית, קניא קריא ברומי - כשתשמע קול תקיעת קרן
19 בעיר רומי, שהוא סימן שעושים אלו שמחפשים לקנות תאנים כדי
20 להוליכן למקום אחר, בר מוכין תאני, תאני דאבוך וכן - אם אתה
21 בנו של מוכר תאנים ואביך אינו נמצא בבית, היזהר למכור את תאני
22 אביך כעת, בעוד שיש לך תובעים, ואל תחכה עד שישוב אביך, כי
23 בינתיים ילכו הקונים לדרכם ולא ימצא אביך למי למוכרן.
24 הגמרא מביאה מימרא בענין הסתכלות במי שנפנה: אמר להו אבוי
25 לרבנן - לתלמידים שלפניו, כי עייליתו בשבילי דמחזיא למיפק
26 ביה בחקלא - כאשר תיכנסו לשבילים הקטנים של העיר מחוץ,
27 לצאת דרכם אל השדות שמוחוץ לעיר, לא תחזו לא להך גיסא ולא
28 להך גיסא - אל תביטו לא לצד זה ולא לצד זה של השביל, דלמא
29 יתבי [אי]נשי ולא אורח ארעא לאסתכלי בהו - שמה יושבים
30 שם אנשים ליפנות, ואינו מדרך ארץ להסתכל בהם כשנפנים.
31 הגמרא מביאה מעשה, ובו מבואר שאין לדבר בבית הכסא: רב
32 ספרא על - [נכנס] לבית הכסא לעשות צרכיו. אתא רבי אבא ונתר
33 ליה אבא - השמיע קול שיעול בעומדו אצל הפתח, לתת סימן למי
34 שבפנים. שכן היו נוהגים, כשרוצה אדם להיכנס לבית הכסא ואינו
35 יודע אם המקום פנוי, הרי הוא משתעל אצל הפתח, ואם נמצא אחר
36 בפנים היה אף הוא משמיע קול שיעול כדי להודיעו שהוא שם. אבל
37 רב ספרא לא השתעל חזרה כנהוג, אלא אמר ליה לרבי אבא, ליעול
38 מר - יבוא אדוני. אמנם רבי אבא נמנע מלהיכנס כל זמן שהיה רב
39 ספרא בפנים. פתח דנפק - אחרי שיצא רב ספרא מבית הכסא, אמר
40 ליה רבי אבא, עד השתא לא עיילת לשעיר ונמרת לך מילי דשעיר
41 - עדיין לא נכנסת לארצם של בני שעיר הרומאים, וכבר למדת
42 לעשות כמעשיהם שאינם צנועים בבית הכסא. לאו הכי תנן - וכי
43 לא כך שנינו במשנה (תמיד כב), מדרה - היסק גדול של אש היתה שם
44 - במחילה שבהר הבית, ובית הכסא של כבוד היה שם באותה
45 מחילה, שכהנים נפנים בו ולאחר מכן טובלים בבית הטבילה שהיה
46 שם, ומתחממים כנגד המדורה שלא יצטננו. וזה היה כבודו - וזה
47 הטעם שהיה נקרא בית הכסא 'של כבוד', שאם מצאו נעול -
48 שהדלת שלו נעולה, ברוע שיש שם אדם, וימתן מלהיכנס עד
49 שיצא אותו אדם משם, ואם מצאו פתוח, ברוע שאין שם אדם
50 ויכול הוא להיכנס. אלא לאו אורח ארעא הוא - מוכח מכאן שאין
51 זו דרך ארץ לדבר בבית הכסא, ולכן עשו שם דלת לסימן כדי שלא
52 יצטרך לשאול אם יש שם אדם ויצטרך הלה להשיב לו. ואין דירתת
53 אתה בדיוקר בבית הכסא ואמרת לי 'ליעול מר'.
54 מבארת הגמרא מדוע רב ספרא דיבר בבית הכסא: והוא - [רב ספרא]
55 סבר, שרבי אבא מוסרין הוא לחלות אם לא יכנס מיד, דתניא, רבן
56 שמעון מן גמליאל אומר, עמוד החוץ - עמוד של רעי שהתחיל
57 לצאת חוץ לגוף וחזר, מביא את האדם לידי הירקון - חולי של

44 (יחזקאל טו ט) 'וּבְכַבַּת עִם הָאָרֶץ לִפְנֵי ה' בְּמוֹעֲדֵיהֶם' וְגו' הַבַּיִת דָּרָךְ שֶׁעַר
 45 צָפוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא דָרָךְ שֶׁעַר נֶגְבּ, וְהַבַּיִת דָּרָךְ שֶׁעַר נֶגְבּ יֵצֵא דָרָךְ
 46 שֶׁעַר צְפוֹנָה, לֹא יֵשׁוּב דָּרָךְ הַשֶּׁעַר אֲשֶׁר בָּא בוּ כִּי נִכְחוּ יֵצֵא, שְׂכַל
 47 יִשְׂרָאֵל שְׂבָאוֹ לְקִיּוּם מִצּוֹת רֵאִיהָ הֵיוּ נִכְנָסִים דָּרָךְ שֶׁעַר אַחֵר וְיוֹצֵאִים
 48 מִהַשֶּׁעַר הַשְּׂנִי.
 49 שְׂנִינּוּ בַּמִּשְׁנָה: וְרִקְקָה – יִרְיָקָה אִסּוּרָה בְּהַר הַבַּיִת מִקֵּץ וְחֹמֶר.
 50 הַגִּמְרָא דְנָה בַּעֲנִין רִקְקָה בְּהַר הַבַּיִת בּוֹמֵן הוּא וּבַעֲנִין רִקְקָה בְּבֵית
 51 הַכְּנֶסֶת: אָמַר רַב יִבְיִי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, כָּל הַדּוֹקֵק בְּהַר
 52 הַבַּיִת בְּזֶמַן הַזֶּה – לְאַחַר חוֹרְבֵן הַבַּיִת, בְּאֵילוֹ דּוֹקֵק כְּבֵת עֵינָיו שֶׁל
 53 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂכִיבִיכּוֹל נִמְצָאת שָׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מַלְכִים א' טו א)
 54 'יֹאמְרוּ ה' אֱלֹהֵינוּ וְהִנֵּה עֵינֵינוּ וְלִפְנֵי שָׁם כָּל הַיָּמִים', וְכֹל הַיָּמִים
 55 מִשְׁמַע אֵפִילוֹ לְאַחַר חוֹרְבֵן הַבַּיִת.
 56 אָמַר רַבָּא, רִקְקָה כְּבֵית הַכְּנֶסֶת שְׂרִיא – מוֹתֵרָת, מִיַּדֵּי הַדְּהוּה
 57 אֲמַנְעֵל – כְּדִין נַעֲיֵלָת מִנְעֵל, מָה – כִּשְׁם שֶׁמִּנְעֵל בְּהַר הַבַּיִת אֲסוּר
 58 וְכְבֵית הַכְּנֶסֶת מוֹתֵר, אָף רִקְקָה בְּהַר הַבַּיִת הוּא דְאֲסוּר אַבֵּל
 59 כְּבֵית הַכְּנֶסֶת שְׂרִי – מוֹתֵר.
 60 מִקְשָׁה הַגִּמְרָא: אָמַר לִיה רַב פֶּפְא לְרַבָּא, וְאָמְרֵי לָהּ – וְיֵשׁ אֹמְרִים
 61 שְׂאֵמֵר רַבִּינָא לְרַבָּא, וְאָמְרֵי לָהּ – וְיֵשׁ אֹמְרִים שְׂאֵמֵר רַב אֲדָא בְּר
 62 מְתִנָּא לְרַבָּא, אֲדִילֵילָהּ – עַד שְׂאֵתָה לּוֹמַד רִקְקָה מִמְנַעֵל, שְׂדוּקָא
 63 בְּהַר הַבַּיִת אִסּוּר אַבֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מוֹתֵר, נִילָף – נִלְמַד רִקְקָה
 64 מִקְּפִנְדְרִיא, שְׂאֵף בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אִסּוּר.
 65 מִתְרַצָּת הַגִּמְרָא: אָמַר לִיה רַבָּא, הַתְּנָא וְלִיה – לִמַּד דִּין רִקְקָה
 66 מִמְנַעֵל, וְאֵתָה אֲמַרְתָּ – וְאֵתָה אֹמֵר שִׁישׁ לְלַמּוּד דִּין רִקְקָה
 67 מִקְּפִנְדְרִיא.
 68 הַגִּמְרָא מִבְּאַרְתָּ הֵיכָן מִצְאָנוּ שֶׁהִתְנָא לִמַּד רִקְקָה מִמְנַעֵל. שׂוֹאֵלָת
 69 הַגִּמְרָא: מָאִי הִיא – הֵיכָן שְׂנִינּוּ כֵן. מְשִׁיבָה הַגִּמְרָא: דִּתְנִיא בְּבֵרִייתָא,
 70 לֹא יִכְנֵס אָדָם לְהַר הַבַּיִת לֹא כְּמִקְלוֹ שְׂבִידוֹ, וְלֹא כְּמִנְעֵלָו שְׂבִירְנָלוֹ,
 71 וְלֹא כְּמַעוֹת הַצְּרוּרִים לוֹ בְּסִדְנֵו, וְכַפּוֹנְדָתוֹ – וּבַחְגוּרָה חִלּוּלָה
 72 הַעֲשׂוּיָה לְתַת בַּהּ מַעוֹת הַמוֹפְשֵׁלֶת לְאַחֲזֵרֵיו, וְלֹא יַעֲשֶׂנָה קְפִנְדְרִיא,
 73 וְרִקְקָה אִסּוּרָה מִקֵּץ וְחֹמֶר מִמְנַעֵל, וְיֵמָה מִנְעֵל שְׂאִין כּוּ דָרָךְ בְּדִין
 74 אָף עַל פִּי כֵן אֲמַרְתָּ תוֹרָה לְמוֹשֶׁה שֶׁהִתְקַרַב לְרֵאשִׁית אֶת הַסֵּנֶה הַבּוֹעֵר
 75 (שְׁמוֹת ג' טז) 'שֶׁל נֶעְלִיף מִעַל רִגְלֵיךָ', רִקְקָה שְׂהִיא דָרָךְ בְּדִין לֹא כָּל
 76 שְׂבִין שֶׁתֵּאֲסֵר בְּהַר הַבַּיִת. הִרִי שֶׁהִתְנָא לִמַּד רִקְקָה מִמְנַעֵל.
 77 הַבְּרִייתָא מִמְשִׁיבָה: רַבִּי יוֹסִי בְּרִי יְהוּדָה אֹמְרֵי, אֵינּוּ צְרִיף לְלַמּוּד
 78 רִקְקָה בְּהַר הַבַּיִת בְּקַל וְחֹמֶר מִמְנַעֵל, אֲלֹא כִּי יֵשׁ לְלַמּוּד, הִרִי הוּא
 79 אֹמְרֵי (אֲסֵתֵר ד' א) 'כִּי אֵין לְבָא אֵל שֶׁעַר הַמִּלְךָ בְּלָבוּשׁ שֶׁק', וְהִלָּא
 80 הַדְּבָרִים קָל וְחֹמֶר, וְיֵמָה שֶׁם לִגְבֵי שֶׁק שְׂאִינוּ מְאֹסִים, וְעוֹד שְׂאִינוּ
 81 אֲלֹא לִפְנֵי בָשָׂר וְדָם, כִּף דִּין הַמַּלְכוּת שְׂאִין לְבוֹא בוּ בַשֶּׁעַר הַמֶּלֶךְ,
 82 רִקְקָה בְּהַר הַבַּיִת, שְׂהִיא מְאֹסָה, וְעוֹד שְׂהִיא לִפְנֵי מִלְכָּה מְלָכִי
 83 הַמְּלָכִים, לֹא כָּל שְׂבִין שְׂאִסּוּרָה.
 84 אָמַר לִיה רַב פֶּפְא לְרַבָּא, אָנָּא הֵבִי קְאָמִינָא – אֵנִי כִּי אֲנִי אֹמֵר,
 85 נִימָא הָכָא לְחֹמְרָא וְהָכָא לְחֹמְרָא – נִלְמַד גַּם כַּאֵן (בְּהַר הַבַּיִת)
 86 לְחֹמְרָה וְגַם כַּאֵן (בְּבֵית הַכְּנֶסֶת) לְחֹמְרָה,

1 שְׂחִיטַת הַתְּמִיד, 'וְעַד עַת מוֹעֵד' דִּהֵינּוּ עַד שְׁעַת זְרִיקַת דְמוֹ, שֶׁהוּא
 2 הַמוֹעֵד שֶׁל גִּמְרָא עֲבוּדַת הַתְּמִיד, שְׂהוֹרִיקָה מְכַשִּׁירָה אֶת הַקְּרָבֵן. רַבִּי
 3 יוֹהָנָן אָמַר, עַד חֲצוֹת מְשֶׁשׁ, שְׂתַּמִּיד שֶׁל שַׁחַר כְּשֶׁר לְהַקְרִיבָה עַד
 4 חֲצוֹת, וְעַד אֲחֵרָה זְמַן הוּא הַמוֹעֵד שֶׁל גִּמְרָא עֲבוּדַת הַתְּמִיד.
 5 הַגִּמְרָא דּוֹרֶשֶׁת פְּסוּק נוֹסֵף שְׂנֵאֵמֵר בַּעֲנִין הַמְּגִיפָה שֶׁהִיָּתָה אַחֲרֵי
 6 שְׂמִנָּה דוּד אֶת יִשְׂרָאֵל: 'וְיֹאמְרוּ לְמַלְאָךְ הַמְּשַׁחִית בְּעַם, רַב עֲתָה הִרְף
 7 יָדְךָ' (שֵׁם כד טו). אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לִיה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 8 לְמַלְאָךְ מוֹל לִי רַב – (אֶת הַגְּדוֹל) שְׂבָהֶם, שִׁישׁ כּוּ לִפְרַע מֵהֶם כְּמָה
 9 חוֹבֵת – שִׁישׁ בְּמִיתָתוֹ לְכַפֵּר עַל כְּמָה עוֹוֹנוֹת. בְּאוֹתָהּ שְׂעָה מֵת
 10 אֲכִישִׁי כֵן צְרוּיָה שְׂשִׁקוּל כְּרוּבָה שֶׁל סַנְהֶדְרִין.
 11 הַגִּמְרָא דּוֹרֶשֶׁת פְּסוּק נוֹסֵף שְׂנֵאֵמֵר בַּעֲנִין הַנּוֹכְרִי: 'וְכִּהְשַׁחִית רֵאָה ה'
 12 'וְיִנְחָם' (דְּבָרֵי הַיָּמִים א' כו טו). שׂוֹאֵלָת הַגִּמְרָא: מָאִי – מָה רֵאָה הַשֵּׁם שֶׁגִּרַם
 13 לוֹ לְהִתְנַחֵם. מְשִׁיבָה הַגִּמְרָא: אָמַר רַב, רֵאָה אֶת יַעֲקֹב אֲבִינוּ, דְּכַתִּיב
 14 (בְּרַאשִׁית לב א) 'וְיֹאמְרוּ יַעֲקֹב כְּאֲשֶׁר רֵאָם מִחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה, וּמִשׁוֹם
 15 שְׂנֵאֵמֵר בִּיעֲקֹב לְשׁוֹן רֵאִייהָ יֵשׁ לְדְרוֹשׁ שְׂרָאָה אֶת יַעֲקֹב. וְשְׂמִינָאֵל
 16 אָמַר, אָפְרוֹ שֶׁל יַצְחָק רֵאָה, שְׂנֵאֵמֵר (בְּרַאשִׁית כב ח) 'אֱלֹהִים יֵרָאָה לוֹ
 17 הַשָּׁה', וּמִשׁוֹם שְׂנֵאֵמֵר כּוּ לְשׁוֹן רֵאִייהָ יֵשׁ לְדְרוֹשׁ שְׂרָאָה אוֹתוֹ. רַבִּי
 18 יַצְחָק נִפְתָּח אָמַר, כְּסָף הַכְּפּוּרִים שְׂתַּנּוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבַּר בְּמִנִּין
 19 הַרְאִישׁוֹן רֵאָה, שְׂנֵאֵמֵר (שְׂמוֹת ל טו) 'וְלִקְחֶתָּ אֶת כְּסָף הַכְּפּוּרִים מֵאֵת
 20 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' וְגו', הוּא כִּיפֵר עַל מִנִּין זֶה. רַבִּי יוֹהָנָן אָמַר, בֵּית
 21 הַמִּקְדָּשׁ רֵאָה, דְּכַתִּיב (בְּרַאשִׁית כב יד) 'בְּהַר ה' יִרְאָה'.
 22 הַגִּמְרָא מְבִיאָה שְׂנַחֲלוֹק עוֹד אֹמְרִים בַּעֲנִין זֶה: פְּלִיגֵי כְּהָ – נַחֲלוֹק
 23 בּוֹהַ רַבִּי יַעֲקֹב בְּרִי אִידֵי וְרַבִּי שְׂמוּאֵל בְּרִי נַחֲמִנִי, חָד – (אֲחֵד) אָמַר,
 24 כְּסָף הַכְּפּוּרִים רֵאָה, וְחָד – (אֲחֵד) אָמַר, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ רֵאָה. מְסִיקָה
 25 הַגִּמְרָא: (מְסִתְּבִירָא בְּמֵאן דְאָמַר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ רֵאָה, שְׂנֵאֵמֵר (שֵׁם)
 26 'אֲשֶׁר יֹאמֵר הַיּוֹם כְּהָ ה' יִרְאָה'.
 27 שְׂנִינּוּ בַּמִּשְׁנָה: לֹא יִכְנֵס אָדָם לְהַר הַבַּיִת כְּמִקְלוֹ וְכו', וְלֹא יַעֲשֶׂנוּ
 28 קְפִנְדְרִיא. הַגִּמְרָא מִבְּאַרְתָּ מִהוּ קְפִנְדְרִיא. שׂוֹאֵלָת הַגִּמְרָא: מָאִי
 29 קְפִנְדְרִיא. מְשִׁיבָה הַגִּמְרָא: אָמַר רַבָּא, קְפִנְדְרִיא כְּשֶׁמָה – כְּמִשְׁמַעוֹת
 30 שְׂמָה. וְרַב תְּנָא בְּרִי אֲדָא מְשִׁמְיָה – (מִשְׁמַחוֹ) דְּרַב סָמָא בְּרִיה – (בְּנֵו)
 31 דְּרַב מְרִי אָמַר, כְּמֵאן דְאָמַר אֵינֵשׁ – כְּמוֹ שְׂאֹמְרִים הָאֲנָשִׁים,
 32 אֲדַמְקִיפְנָא אֲדָרֵי אֵיעוּל כְּהָ – עַד שְׂאֵנִי מִקִּיף אֶת שׂוֹרֵת הַבַּתִּים
 33 אַכְּנֵס בָּהֶם לְקַצֵּר אֶת דְּרָכֵי, שְׂקְפִנְדְרִיא הוּא נוֹטְרִיקוֹן 'אֲדַמְקִיפְנָא
 34 אֲדָרֵי'.
 35 הַגִּמְרָא דְנָה בַּעֲנִין קְפִנְדְרִיא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת: אָמַר רַב נַחֲמֵן אָמַר רַבָּה
 36 בְּרִי אֲבוּהָ, הַנְּכַנֵּס לְבֵית הַכְּנֶסֶת עַל מְנַת שְׂפֵלָא לְעֵשׂוֹתוֹ קְפִנְדְרִיא
 37 אֲלֹא כְּדִי לְשִׁהוֹת בוּ, מוֹתֵר לוֹ בִּיעִיאָתוֹ לְעֵשׂוֹתוֹ קְפִנְדְרִיא וְלִצְאָתָהּ
 38 מִפְּתַח אַחֵר אֵף עַל פִּי שְׂמַקְצֵר דְּרָכוֹ בַּכֵּךְ.
 39 רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר, אִם הַמְּקוֹם שָׂבוּ נִבְנָה בֵּית הַכְּנֶסֶת הִיָּה שְׂבִיל
 40 מְעִיקְרוֹ – קוֹדֵם שְׂנִבְנָה בֵּית הַכְּנֶסֶת, מוֹתֵר לְעַבּוֹר בוּ.
 41 אָמַר רַב חֲלָבוֹ אָמַר רַב הוֹנָא, הַנְּכַנֵּס לְבֵית הַכְּנֶסֶת עַל מְנַת
 42 לְהַתְּפַלֵּל, מוֹתֵר לוֹ בִּיעִיאָתוֹ לְעֵשׂוֹתוֹ קְפִנְדְרִיא וְלִצְאָתָהּ מִפְּתַח אַחֵר
 43 אֵף עַל פִּי שְׂמַקְצֵר דְּרָכוֹ בַּכֵּךְ, שְׂכָן הֵיוּ עוֹשִׂים גַּם בְּהַר הַבַּיִת, שְׂנֵאֵמֵר